

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγαθάγγελος
καὶ ἡ Βιβλιοθήκη του.

Με τὸν θάνατο τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Κυβανίας καὶ Ἀποιοράνου Κυρίου Ἀγαθαγγέλου ἐξέλικεν ὁ τελευταῖος τῶν λογίων Ἐπισκόπων τῆς Κρήτης. Εἶναι φυσικὸ ἕνας ἄνθρωπος μὲ τὴν μόρφωσι τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὴν ἱστορικὴν του ἔρευνας νὰ διαθέτῃ μίαν πλουσίαν καὶ σημαντικὴν βιβλιοθήκην. Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου εἶναι πράγματι ἀξιόλογος. Πέβαια καὶ ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ἕνα περιουσιακὸ στοιχεῖο ποῦ ἀνήκει στοὺς κληρονόμους. Ὅμως μίαν βιβλιοθήκην εἶναι ἕνα ἰδιότυπο περιουσιακὸ στοιχεῖο. Ἐκεῖνος ποῦ συγκεντρώνει βιβλία συνήθως πληρώνει πολλὰ χρήματα, ὅταν ὅμως θελήσῃ αὐτὸς ἢ οἱ κληρονόμοι του νὰ πουλήσουν αὐτὰ τὰ βιβλία δὲν εἰσπράττουν παρά ἕνα ἄσημαντο ποσοστὸν τῆς πραγματικῆς ἂξιαι τῶν βιβλίων. Ἐκτός ὅμως ἀπὸ αὐτὸ τὰ βιβλία ποῦ πουλοῦνται συνήθως πηγαίνουν πρὸς τὴν καταστροφὴν. Ὅσοι χόθησαν πολλές βιβλιοθήκας καὶ στὴν πόλιν μας ἴσως. Συχνὸ βλέπομε στὰ παντοπωλεῖα καὶ στ' ἀποχωρητήρια ἀκόμη φύλλα ἀπὸ βιβλία ποῦ ἔβρισαν καλύτερη τύχην. Ἄκόμη βλέπομε στὰ καροτσάκια τῶν πολιταρχῶν βιβλία ἀνακαταμεινὰ σὲ σκουριασμένα σίδερα καὶ ἄλλα βράμια ἀντικειμένα. Πῶς ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκην ποῦ καταστράφηκεν πρὶν ἀπὸ χρόνια στὴν πόλιν μας ἦταν καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Χρυσόστομου Τραπεζιάση. Κάποτε σὲ σιδεράδικο. Ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸν πρὸς τὴν πόλιν μας καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Ἀγαθαγγέλου ἀπὸ πρόσωπα ποῦ κατέχουν ἐπιλεκτὴ θέσι στὴν κοινωνίαν μας ἀκαμφορμήτητα δὲ δὲν εἶχαν τὰ πρόσωπα αὐτὰ ἀνάγη τῶν ἐλαχίστων χρημάτων (τὰ βιβλία πουλήθησαν μὲ τὴν οὐκίαν) ποῦ εἰσέπραξαν. Τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ βιβλία καταστράφησαν τελικῶς.

Ἡ μόνη ἐλπίδα νὰ σωθῶν ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλία εἶναι νὰ ὑπάρξουν σὲ ὀργανωμέναι βιβλιοθήκαι. Με τὸν τρόπο αὐτὸ καὶ ἡ μνήμη τῶν κατόχων τῶν βιβλιοθηκῶν διατηρεῖται καὶ τὸ βιβλίον βρῖσκει τὸν πραγματικὸν του προορισμὸν ἀλλὰ καὶ ἡ πόλις ἐξυπηρετεῖται. Ἀπὸ αὐτὰς τὴν σκέψιν ἀδηγήθημε καὶ ὁ ἀειμνήστος Γυμνασιάρχης Ἐμμ. Γενερῆλης δωρήσας τὴν βιβλιοθήκην του μετὰ τὸν θάνατον του (1943) εἰς τὸ ἱστορικὸν Ἀρχεῖον, μὴ λειτουργοῦντος τότε ἄλλου παραμεροῦς ἰδρύματος.

Δὲν μένει λοιπὸν σὲ κανένα ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Ἀγαθαγγέλου πρέπει νὰ δοθῇ σ' ἕνα πνευματικὸν ἱδρυμὸν τῆς πόλεως. Ὅπως φαίνεται σ' αὐτὴ τὴν λύσιν προσανατολίζονται καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ Ἐπισκόπου. Ζήτημα γεννᾶται ποῦ θὰ εἶναι καλύτερα νὰ δοθῇ ἡ βιβλιοθήκη. Ὁ κ. Κηρύξ στὸ φύλλον τῆς 13-4-1958 προτείνει νὰ δοθῇ εἰς τὸν Χρυσόστομον. Τὸ ἴδιον προτείνει σὲ ἐπιστολῇ του δημοσιευμένη στὸ φύλλον τῆς 19-4-1958 τῆς ἴδιας ἡμέρας καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Νικ. Ρισσιανῆς, πρόεδρος τοῦ Χρυσόστομου. Δὲν φρονῶ ὅτι ἡ λύσις αὐτὴ εἶναι ἡ ἀσπὴ. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγαθαγγέλος ἦταν ἐπίτιμον μέλος τοῦ Χρυσόστομου δὲν μπορεῖ ν' ἀσπῇ ἀποφασιστικῶς.

επίδρασιν στο ζήτημα. "πίτιμον μέλος ήταν και της "Επιστημονικής "Εταιρείας "Αθηνών αλλά αυτό δεν μπορεί να δημιουργή δικαιώματα επί της βιβλιοθήκης του. "Ο "Επίσκοπος ήταν άνθρωπος με μεγάλη όραση και ισχυρή πνευματική μόρφωση. "Ολα αυτά του παρέχον την εδύμενη να μετέχει σε πολλές οργανωμένες προσπάθειες, χωρίς αυτό να έδινε καμία ήθική βάση για μελλοντικές παραμορφώσεις είδους αξιώσεις των οργανώσεων αυτών. "Ο "Επίσκοπος λοιπόν ήταν Πρόεδρος της Διοίκησης το "Ιστορικό "Αρχείο Κρήτης "Επιτροπής. "Ετσι ο τίτλος όμως αυτός δημιουργεί δικαιώματα επί της βιβλιοθήκης υπέρ του ιδρύματος τούτου.

"Ανεξάρτητα όμως από όλα αυτά το ζήτημα πρέπει να εξετασθή από άλλη οπτική. "Μια βιβλιοθήκη έχει προορισμό μορφωτικό. "Αυτόν τον προορισμό που μπορεί καλύτερα να τον εκπληρώσει αυτό πρέπει να εξετασθή και τότε τα συμπεράσματα είναι εθιολογικά. "Το "Ιστορικό "Αρχείο πρέπει να αποκλεισθή. "Ο προορισμός του είναι ειδικευμένος όπως και από τον τίτλο του φαίνεται. "Εάν αυτό χωρίς αμφιβολία θα πρέπει να δοθούν όλα ιστορικά έγγραφα βρίσκονται στη βιβλιοθήκη του "Επισκόπου.

"Ο Κρυσόστομος πάλι πρέπει να αποκλεισθή. "Αξιοπαινή είναι η προσπάθεια του κ. "Βουγιούκας που μπορεί να δικαιολογηθή μόνο συναισθηματικά. "Αλλά συναισθηματισμός σ'αυτά τα ζητήματα δεν χωρούν. "Ο Κρυσόστομος διέθετε το πολυήμερο σπληνικό βιβλιοθήκη. "Αυστηρά για την πάλι αυτή η βιβλιοθήκη καταστράφηκε από εμπρηστική βόμβα.

"Ο Σύλλογος δεν μπόρεσε έκτοτε να ανοικοδομήσει το διαμερίσμα της βιβλιοθήκης. "Μετά τον πόλεμο είχαμε προσπάθεια ανασυστάσεως της βιβλιοθήκης. "Συνκεντρώσαμε αρκετά βιβλία τα ποτα έτοποθέτησε σ'ένα μικρό δωμάτιο που χρησιμεύει και σ'έναν αναγνώστηριο. "Διάφορα βιβλία βρίσκονται ακόμα σε κιβώτια από έλλειψη κ. "Χάρου. "Μέσα στο μικρό δωμάτιο υπάρχει ένα μοναδικό τραπέζι για τους αναγνώστες. "Η λειτουργία έστω και αυτού του μικρού αναγνώστηριου δεν είναι πάντα δυνατή γιατί ο Σύλλογος δεν έχει τις οικονομικές δυνατότητες να διατηρή υπάλληλο όλες τις ώρες της ημέρας. "Εάν αυτές της προθέσεις ή βιβλιοθήκη του "Επισκόπου "Αγαθαγγέλου θα προστεθή απλά στον μικρό αυτό χώρο για να περιπαύση περισσότερο την κατάσταση και να την κάνει περισσότερο άφορητη. "Ετσι η βιβλιοθήκη δεν θα πραγματοποιήση τον προορισμό της. "Εξάλλου αντίθετον το επιχείρημα ότι ο Κρυσόστομος σιγά σιγά να στεγάση κατά κάποιο τρόπο σε καταλληλότερο διαμέρισμα την βιβλιοθήκη του. "Αυτό θα είναι όμως μία μελλοντική προοπτική, με πολύ αμφιβολία κατατελέσματα, γιατί και αν πραγματοποιήθη αυτή η στέγασις δεν άρκει, δεν λύνεται το ζήτημα. "Πρέπει να λειτουργή κανονικά η βιβλιοθήκη και τις οικονομικές δυνατότητες δεν τις έχει ο Σύλλογος. "Είναι γνωστόν άλλωστε ότι η συντήρησις της βιβλιοθήκης προπολεμική έφερε τον Σύλλογο στα πρόθυρα της χρεωκοπίας. "Αν έλειπε η γενναία επιχορήγησις του Δήμου Κανίων στα 5 χρόνια που λειτούργησε η βιβλιοθήκη "Ο Σύλλογος θα είχε βρεθή σε οικονομικό αδιέξοδο. "Την κατάσταση έλασε ο Δήμος Κανίων που επιχορήγησε σ'αυτή την περίοδο τον Κρυσόστομο συνολικά με 60.000 προπολεμικές δραχμές.

"Αντίθετα η μόνη σωστή λύσις του ζητήματος είναι η τοποθέτησις της βιβλιοθήκης

τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην. Ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη εἶναι σήμερα μίαν πραγματικότητος ποῦ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὴν ἀγνοῖ κανεὶς. Ὅχι μόνον αὐτὸ ὅμως. Ὅλοι οἱ Χανιώτες ποῦ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου πρέπει νὰ προβάλλουν τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην καὶ νὰ φροντίζουν γιὰ τὸν πλουτισμὸν καὶ τὴν προκοπὴν τῆς. Ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη δὲν ἀνήκει σὲ ἄτομα, οὔτε καλλιέργει φιλῶδοξίας. Ἀνήκει στὴν πόλιν καὶ ἐπιτελεῖ τὸν προορισμὸν τῆς ἀδούρα καὶ ἀνδύμα. Κανεὶς δὲμ προβάλλει τὸ ὄνομα τοῦ μέσῳ τῆς Βιβλιοθήκης. Εἶναι μίαν ἥρωικὴν κυριαλεκτικὴν προσπάθειαν τοῦ Δήμου, ποῦ κατὰρξασε μέσα σὲ 4 μόνον χρόνια νὰ παρουσιάσῃ ἕνα τόσο καλὸ πλουτισμένον ἴδρυμα (22.000 περίπου τόμοι βιβλίων καθημερινῆ ἀξίας) καὶ ποῦ λειτουργεῖ τόσο ὑποδειγματικῶς. Δὲν εἶναι σωστὸ οἱ ξένοι ποῦ ἐπισκέπτονται τὴν βιβλιοθήκην νὰ ἐκφράζονται μὲ τόσο ἐνθουσιασμὸν κα' οἱ Χανιώτες νὰ τὴν ἀγνοοῦν ἢ νὰ μὴ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν προκοπὴν τῆς.

Μέσα σ' ἕνα τέτοιον ἴδρυμα βρίσκεται ἡ θέσις καὶ ἐξουσία καὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Ἀγαθάγγελου. Μέσα στὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην θ' ἀξιοποιηθῇ καὶ ἡ βιβλιοθήκη αὐτῆς. Ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη ἔχει καθὲς μέρα 120-150 μελετητῆς. Σ' αὐτοὺς θὰ πρέπει νὰ εἶναι προσετὴ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἐπισκόπου κα' αὐτὸ θὰ κατορθωθῇ μόνον μέσῳ τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης. Κάθε ἑλλη λῦσις εἶναι ἀνεύθυνος καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως. Τέτοια ζητήματα πρέπει νὰ ἐπιμετῶνται μὲ ρεαλισμὸν καὶ ἔξω ἀπὸ συναίσθηματισμούς.

Ὅς σημειωθῇ ὅτι ἡ ἰδέα τῆς τοποθετήσεως τῆς βιβλιοθήκης τοῦ εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην δὲν γεννήθηκε πῶρα ἢ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ. Εἶχε ἀρμύσει ἀπὸ καιρῶ, εἴκοσι δὲ μέρες πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατόν του, σὲ συνεδρίασεν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὁ Δημοτικὸς Σύμβουλος κ. Ἀντώνιος Πιπταδάκης ἐπέτεινε εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον νὰ τιμῶν διὰ φηρίματος τοῦ τὸν Ἐπίσκοπον κατὰ τὴν ἐπίδοσιν δὲ τοῦ φηρίματος θὰ τοῦ γινόνταν πρότασις νὰ ὄρισθαι διὰ διαθήκης ὅτι ἡ βιβλιοθήκη τοῦ θὰ ἐδόδατο μετὰ τὸν θάνατόν του στὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην. Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγαθάγγελος δὲν ἦταν τυχαῖο πρόσωπον. Ἐνέμησε μὲ τὴν ὄρξιν του (Ἑθνικὴ, Φιλανθρωπικὴ κλπ.) καὶ τὸν θρόνον τοῦ καὶ τὴν πόλιν. Ἐάν τέτοιος ἀνὴρ εἶναι στὴν πόλιν καὶ ἔχει σὲ ἐυλόγους ἢ σὲ ἰδρύματα. Ἡ συμμετοχὴ τοῦ σ' αὐτοὺς ἀποτελοῦσε μέρος τῆς κοινωνικῆς του δράσεως δὲν ἐξαντιλοῦσε τὴν ὄρξιν του, τὸ νὰ μονοπωλήσῃ δὲ ἕνας Σύνλογος ἢ ἕνα ἴδρυμα τὴν συμμετοχὴν τοῦ ὑποτίμων τὸν Ἐπίσκοπον, Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγαθάγγελος ἀνήκει εἰς τὴν πόλιν καὶ ἡ πόλις ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ τὸν τιμῶν. Μίαν ἐπιδοσίν τῆς τιμῆς αὐτῆς θὰ εἶναι καὶ ἡ προβολὴ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ, ποῦ θὰ τοποθετηθῇ σὲ ἰσχυρῆ πρόδη. Μέσα στὴν Δημοτικὴν βιβλιοθήκην, πλῆθι στίς βιβλιοθήκας τοῦ μεγάλου Βενιζέλου καὶ τοῦ λατροφιλοσόφου κ. Γρ. Γεωργουδάκη θὰ διατηρηθῇ βιβλιόθηκῃ ἢ μνήμη καὶ τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Ἀγαθάγγελου ὁ θαὶ ὁποῖος καὶ νεκρὸς θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ καθοδηγῇ καὶ νὰ ἐκπαιδεύῃ ποικίλιν τὸ κοινὸν τῆς ἀγαπημένης τοῦ πόλεως, γιὰ τὴν ἀγάπην τῆς ὁποίας θυσίασεν τὸν Πητροπολιτικὸν θρόνον.

Χωρὶς ἀμφηβολίαν δὲν θὰ πρέπει ν' ἀντιδικῇ ὁ Κρασοστόμος μὲ τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην. Κα' οἱ δύο ἀνὴρ εἰναι στὴν πόλιν. Μελλοντικῶς θὰ πρέπει νὰ συνευθεθῶν οἱ δύο αὐτοὶ

ὀργανισμοί . Ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη νὰ ἐνισχυθῆ ἀπ' ἑαυτὸς γιὰ νὰ γένη καλύτερη καὶ ἐργατικτέρα καὶ ὁ Κρυσόστομος νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ὁρᾶσι τοῦ σ' ἑαυτὸς τοὺς ἑλλοὺς πνευματικοὺς καὶ καλλιτεχνικοὺς ταμίαις , ποὺ εἶναι τόσο πολλοὶ ποὺ μποροῦν νὰ ἀπορροφήσουν ὅλας τὰς δυνατοῦστας τοῦ Συλλόγου . Ἡ διδασκαλία τῶν δυνάμεων δὲν εἶναι ποτὲ ἡ σωστὴ λύσις .

Γεω. Μανωλάκης

